

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri arendamisest

Ülle Lepp

Ühiskomisjoni jätkusuutlikkuse töögrupi ekspert

11. detsembril 2007 Tallinn

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri arendamine - EKAK rakendamise võtmeprioriteet

- **Eesti kodanikuühiskonna arengukontseptsiooni** rakendamise üks prioriteete on adekvaatse ja ülevaatliku mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri loomine ning elanikkonna kodanikualgatust kirjeldav statistika.
- **Kodanikualgatuse toetamise arengukavas 2007-2010** on seatud eesmärk: Avalik, äri- ja mittetulundussektor on vastastikku hästi informeeritud ja neil on valmisolek koostööks kodanikuühiskonna tugevdamisel.
- Selle eesmärgi saavutamise üks oluline meede on Mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri **kaasajastamine**, et saada kõikehõlmav ja adekvaatne ülevaade kogu Eesti mittetulundussektorist.

Koostöö Registri arendamisel 1/2

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri arendamine ei ole eesmärk omaette, see on EKAKi rakendamise võtmeküsimus, mis nõuab tihedat **koostööd** kõigi MTÜ-delt ja SA-delt andmeid koguvate ja neid kasutavate institutsioonide vahel.

Koostöö on vajalik nii kitsamas kui laiemas kontekstis.

Laiemas kontekstis nõuab koostööd mittetulundusühenduste **tegevuse läbipaistvamaks muutmine**.

Läbipaistvuse nõuet rõhutab ka rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise rahvusvaheline standard. FATF-i erisoovitus VIII kohustab riike võtma kasutusele meetmed, et mittetulundusühingute tegevuse ja suuruse kohta oleks olemas piisav informatsioon ning teave selle kohta, et ühing kasutab rahalisi vahendeid eesmärgipäraselt.

Koostöö Registri arendamisel 2/2

Kitsamas kontekstis on koostöö vajalik mitmete EKAKi prioriteetide saavutamisel:

- **EKAK** üheks prioriteediks on **huvirühmade kaasamine** otsustusprotsessidesse. Kaasatavate organisatsioonide ringi määratlemiseks on sageli vaja lisaks praegu Regrist kättesaadavatele andmetele (organisatsioonide kontaktandmed, põhikirjad, sihtasutuste majandusaasta aruanded) lisaandmeid (nt liikmete arv, organisatsiooni põhitegevusala).
- **EKAK** sihiks on läbipaistvad, optimaalsed ja sihipärased riigieelarvelistest vahenditest kodanikuühiskonna arengut ja kodanikeühenduste tegevust toetavad **rahastamisskeemid**. Rahastamisskeemide kavandamiseks ja rahastamisotsuste tegemiseks vajavad asjaomased institutsioonid (ministeeriumid, KÜSK) terviklikku ja kõikehõlmavat ülevaadet MTÜde ja sihtasutuste rahastamise allikatest ja mahtudest. Seda infot sisaldavad MTÜde ja SA-de majandusaasta aruanded.

Ühiskomisjoni ettepanekud Registri arendamiseks

Tuginedes ministeeriumite vajaduste analüüsile ja Poliitikauuringute Keskuse PRAXIS projektide soovitudele koostas Ühiskomisjoni jätkusuutlikkuse töögrupp ettepanekud mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri (MSR) arendamiseks.

Ühiskomisjoni ettepanekud Justiitsministeeriumile (2006):

- täiendada Registri andmenimistut uute andmetega;
- täpsustada Registris MTÜde ja SA-de tegevusalade klassifitseerimisel kasutatavate tegevusvaldkondade nimekirja;
- integreerida Registri andmetega sihtasutuste ja mittetulundusühingute majandusaasta aruanded;
- välja töötada tehnilised lahendused Registri kasutamise hõlbustamiseks.

Tegevused Ühiskomisjoni ettepanekute realiseerimiseks

- Justiitsministeeriumi ja rahandusministeeriumi koostöös saavutati 2006.a. põhimõtteline kokkulepe MTÜde majandusaasta aruannete esitamiseks maakohtute registriosakondadele. Vastavad seadusemuudatused on hetkel Justiitsministeeriumis ettevalmistamisel.
- Statistikaameti, Registrite ja Infosüsteemide Keskuse (RIK), JuM, SiM ja ÜK esindajate koostöös koostati loend täiendavatest andmetest (8 näitajat mh liikmete arv, vabatahtliku töö tundide arv), mida MTÜd ja SA-d peavad koos majandusaasta aruannetega Registrile esitama.
- Alates 01.01.2008 hakkab kehtima uus EMTAK versioon (<http://www.eer.ee/files/emtak2008.pdf>), mis on ka aluseks MTÜde ja SA-de klassifitseerimiseks tegevusalade alusel.
- Äriregistri hõlpsamaks kasutamiseks on RIK võtnud kasutusele mitmeid tehnilisi lahendusi, mis hõlbustavad mh ka MTÜdel ja SA-del andmete elektroonilist edastamist.

Peamised probleemid

- MTÜ-de madal suutlikkus majandusaasta aruannete koostamisel ja nõrk distsipliin majandusaasta aruannete esitamisel MTA-le.

06.12.07 seisuga oli Maksu- ja Tolliametile 2006.a. majandusaasta aruandeid esitanud 14852 mittetulundusühingut (ca **59%** MTAs registreeritud MTÜdest).

- MTÜ-de teadlikkus Registrile andmete esitamise ja nende uuendamise kohustusest on madal; ei teata ega kasutata andmete elektroonilise edastamise võimalusi.

Väljakutsed

- Järjepidev ja laiaulatuslik MTÜde ja SAde teavitamine ja koolitamine (Registrite andmete esitamine ja uuendamine sh elektrooniline edastamine, majandusaasta aruannete koostamine).
- MTÜ-sid nõustavate ja teavet vahendavate institutsioonide (MAKid, katusorganisatsioonid jt) koolitamine, tagamaks, et MTÜ-sid abistavad institutsioonid oleksid seadusemuudatuste ja andmete esitamise tehniliste võimalustega kursis.
- Koostöö koolituse korraldamisel ja läbiviimisel MAKide, Registrate ja Infosüsteemide Keskuse (ettevõtja portaal), Justiitsministeeriumi ja Siseministeeriumi vahel.

Kokkuvõtteks

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri arendamine nõuab **pidevat koostööd** andmeid koguvate institutsioonide (Statistikaamet, RIK, Maksuamet) ja andmete esitajate vahel.

Koostööst sõltub Eesti mittetulundussektori läbipaistvus ja mitmete EKAKi eesmärkide saavutamine.

Täna tähelepanu eest!

Kontakt:

Ülle Lepp

ulle.lepp@ut.ee